

Esitys Suomen Vapaudenpatsaan symboliikasta

Aimo Nyberg, Ilkka Virtanen

24.4.2024

Kansalaisopisto ALMA

Valokuvat ja kuvien muokkaus: AN

Mukana myös kuvia Yrjö Liipolan
Taidemuseosta, Wikipediasta ja
lainauksia facebook -sivustoilta.

Esityksen grafiikka:

Aimo Nyberg, Jouko Keto

100 VUOTTA
JÄÄKÄREIDEN KOTIINPALUUSTA
25.2.2018

Tuttu ja tuntematon
Suomen Vapaudenpatsas

Den bekanta och okända Frihetsstatyn
Familiar and unknown Statue of Liberty

Aimo Nyberg
Ilkka Virtanen

Allegoriat ja symbolit | Allegories and symbols

Allegories and symbols

A

B

C

D

E

F

G

1. Inskriptio ja vuosiluku
2. Mannerheim
3. Valkoisen armeijan joukot
4. Leijona
5. Lohikäärme
6. Laki
7. Uskonto
8. Työ
9. Tulevaisuus
10. Vapaudenristi
11. Haavoittunut sotilas
12. Etummainen sotilas
13. Havukokardilakki

H

I

J

K

L

M

1 C, 2 J, 3 M, 4 H, 5 A, 6 L, 7 F, 8 K, 9 I, 10 B, 11 G, 12 D, 13 E

Inskriptio ja vuosiluku | Inskription och årtal

Inscription and year

Texten berättar på två inhemska språk vad som hände och när:

**Isänmaansa vapauttajille -
Åt fäderneslandets befriare 1918.**

The text says in two domestic languages what happened and when:

**To the liberators of their fatherland -
Åt fäderneslandets befriare 1918**

Ylipäällikkö on kuvattu sivulta, talvisessa sotilasasussa mantteli päällä, kiikari oikeassa kädessä ja vasen käsi taskussa. Takana valkoisen armeijan joukkoja. Mannerheim joukkoineen -reliefi on sijoitettu jalustan pohjoiselle sivustalle.

Överbefälhavaren C. G. Mannerheim är avbildad från sidan, i vintermilitäruniform med överrock på, kikare i höger hand och vänster hand i fickan. Reliefen av Mannerheim med hans trupper är placerad på norra sidan av Frihetsstatyn.

The commander-in-chief is depicted from the side, in a winter military uniform with his mantle on binoculars, in his right hand and his left hand in his pocket. The relief of Mannerheim with his troops is placed on the north side of the Statue of Liberty of Finland.

Jalustoineen Suomen Vapaudenpatsas on 14 m korkea.

Statyn med sin piedestal är 14 m hög.

The monument with its pedestal is 14 m high.

Maalaus Mannerheimista

Mannerheim reliefiä tehdessään **Yrjö Liipolalla** on ollut mitä ilmeisimmin käytettävissään valokuvia taiteilija **Eero Järnefeltin** vuonna 1933 maalaamasta Mannerheim muotokuvasta.

Maalauksen aiheena on vuoden 1918 valkoisen armeijan ylipäällikkö. Maalauksessa Mannerheimin asu, varusteet, olemus on hyvin pitkälle sama kuin Yrjö Liipolan tekemässä Suomen Vapaudenpatsaan korkokuvassa.

3

Valkoisen armeijan joukot | Vita arméns trupper

White Army troops

Valkoisen armeijan joukkoja marssimassa aseet olalla, tykistö tukena. Etualalla joukkoja johtava ylipäällikkö Mannerheim.

Yrjö Liipolan v. 1938 valmistunut VAPAAUS- JA ITSENÄISYYSTAISTELUN muistomerkki on maamme merkittävin vapauden monumentti.

Vita arméns trupper marscherar med vapen på axlarna, artilleri till stöd.

Yrjö Liipolas monument KAMP FÖR FRIHET OCH SJÄLVSTÄNDIGHET, som blev färdigt år 1938, är det mest betydande frihetsmonument i vårt land.

Troops of the White Army marching with guns shouldered with artillery with support.

Yrjö Liipola´s monument of the battle for freedom and independence, completed in 1938, is the most significant monument of liberty in our country.

Vaasan sotaveteraanimuseo

Vapaussodan vaiheisiin pääsee
Vaasassa parhaiten perehtymään täällä:

**Vaasan Sotaveteraanimuseo - Vasa
Krigsveteranmuseum**

Kirkkopuistikko 22 A, 65100 Vaasa
Puh. (06) 312 9894 tai 050 313 6740
(vain aukioloaikoina)

Museon aukiolo talvikaudella

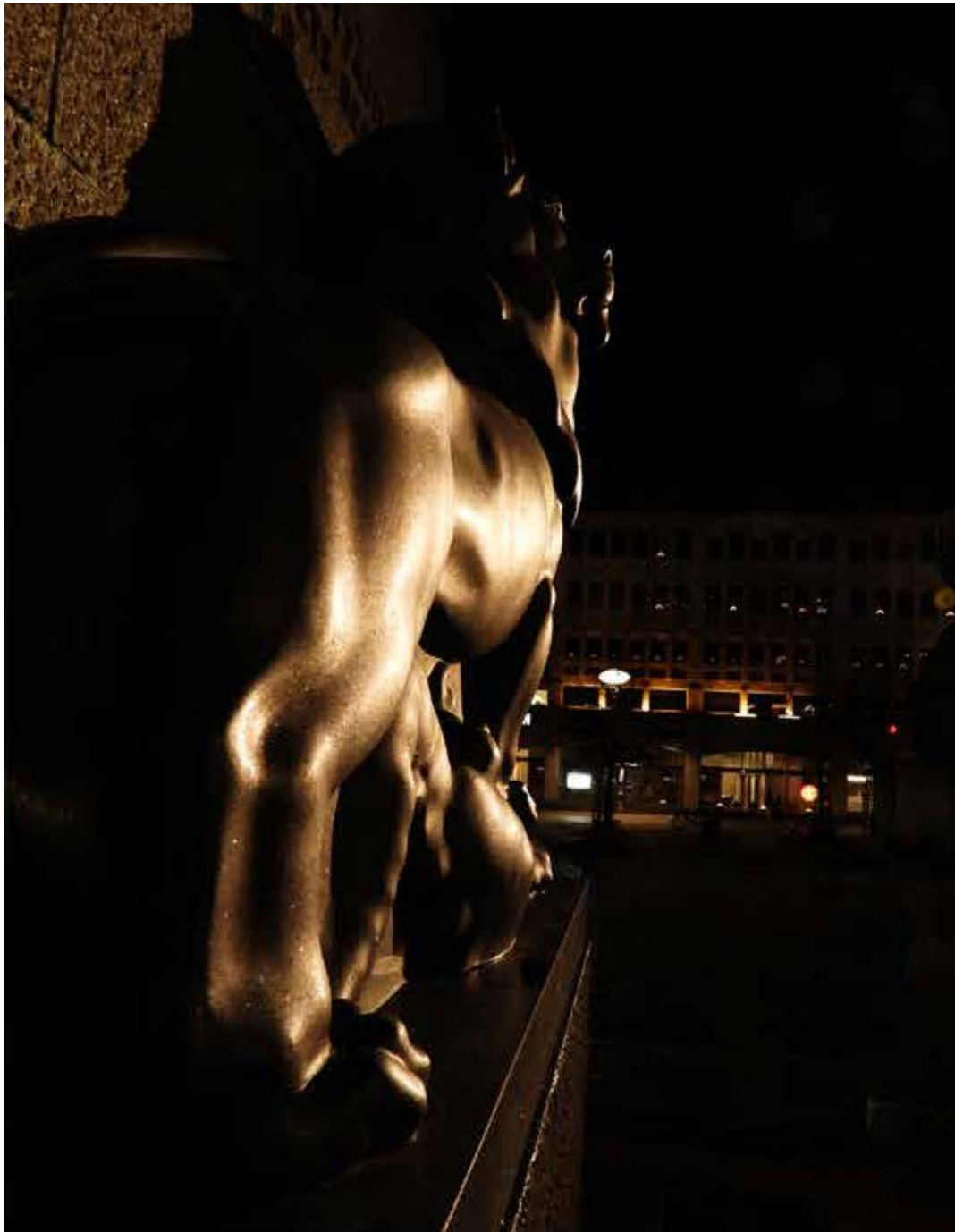
Museo on talvikaudella avoinna vain
sunnuntaisin klo 14–16

Ryhmät voivat tutustua museoon myös
muulloin sopimuksen mukaan

(ks. yhteystiedot)

<https://www.vaasansotaveteraanimuseo.fi/>

Jalustaleijona viimeistelyssä Lallukan taiteilijakodissa Helsingissä. Vieressä kuvanveistäjä Yrjö Liipola.

Piedestallejonet färdigställs i Lallukas konstnärshem i Helsingfors. Skulptören Yrjö Liipola står bredvid.

The pedestal lion being finished at Lallukka artist home in Helsinki. Yrjö Liipola, the sculptor is standing next to it.

Leijona | Lejon

Lion

Suomen leijona on jalustan etusivulla, sen katse kääntyy etelään keskipäivän auringon suuntaan. Pää on ylpeänä ja uhmakkaana koholla, ja se polkee etujalkojensa alle lohikäärmeen.

Finlands lejon finns på piedestalens fasad. Dess blick vänds mot middagssolen. Huvudet är stolt och upproriskt höjt, och det trampar en drake under frambenen.

The Finnish lion is on the front side of the pedestal. Its gaze turns towards the midday sun. The head is proudly and defiantly raised, and it tramples a dragon under its forelegs.

Suomeen leijona
on saatu Ruotsista

Yksi vanhimpia Suomen leijonavaakunoita sijaitsee Uppsalassa **Kustaa Vaasan hautamonumentissa**, joka valmistui vuonna 1591.

Wikipedia: Gustav Vasas gravvård i Uppsala domkyrka
(2.12.2011 Adville)

Jääkärilipun leijona

Kuninkaallinen Preussin Jääkäripataljoona 27 lakkautettiin 13. helmikuuta 1918, siten jääkäreiden velvoite Saksaa kohtaan oli päättynyt.

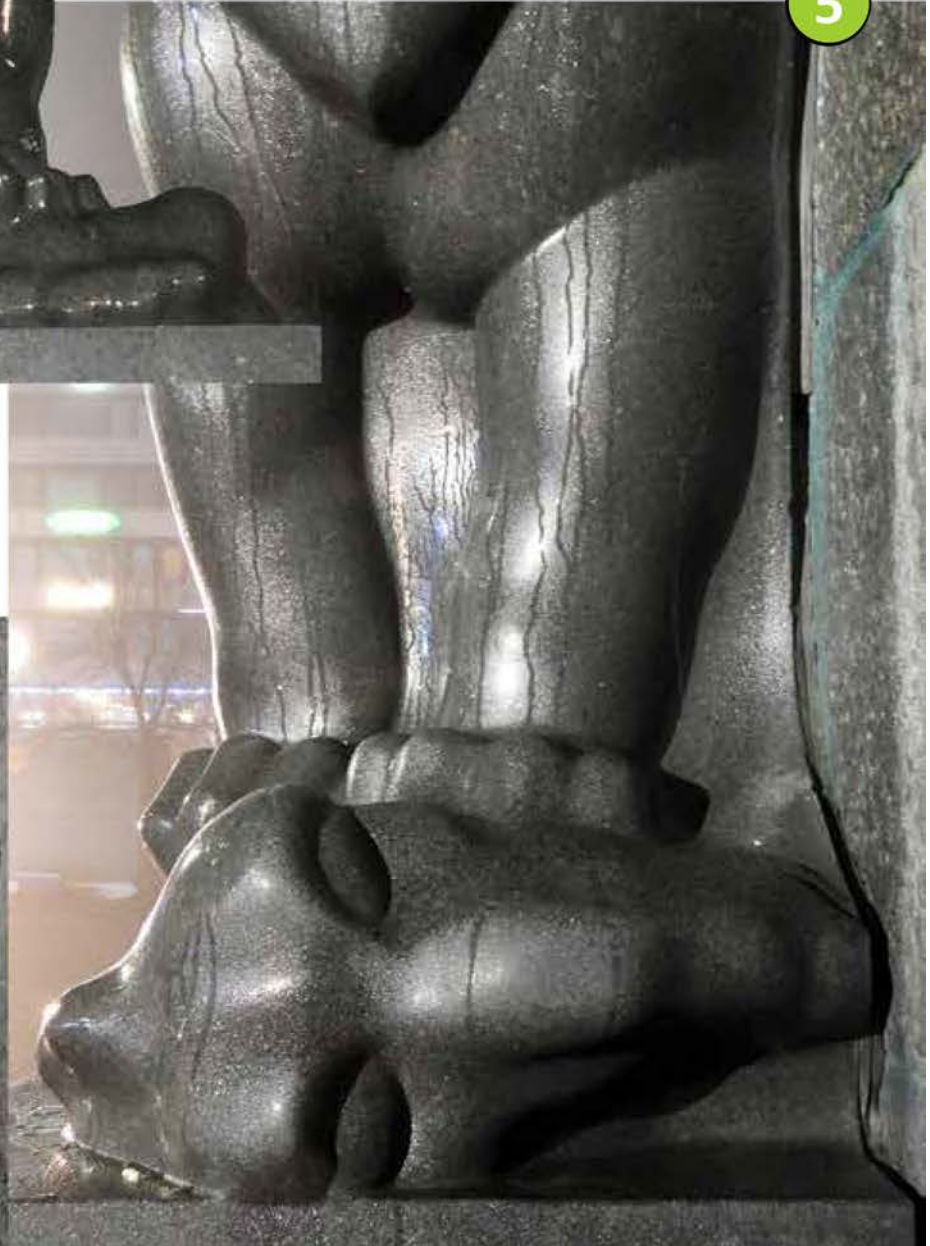
Liepajan Bayern-kasarmilta marssi 950 jääkäriä Liepajan Trinitatis, eli Pyhän kolminaisuuden kirkkoon, jossa suomalaiset jääkärit vannovivat uskollisuutta Suomen lailliselle hallitukselle Jääkärilipun vihkimistilaisuudessa.

Kirkossa on edelleen muistolaatta tapahtumasta.

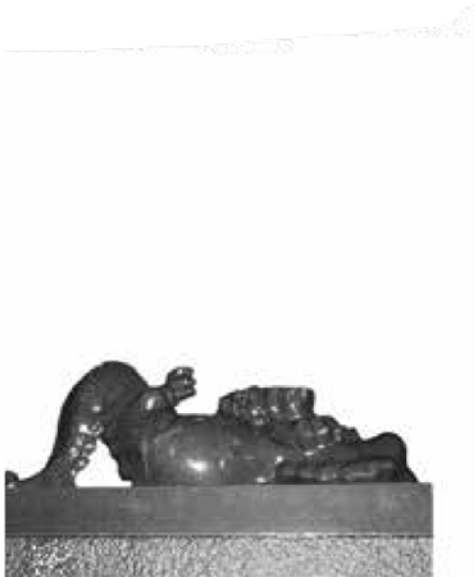

5

Lohikäärme | Drake

Dragon

Lohikäärme, jonka leijona on polkenut jalkoihinsa. Lohikäärme on vastavoima, jonka voittaja alistaa ja pitää kontrollissa. Se on voittaneen osapuolen näkökulmasta vertauskuva kaikille kielteisiksi koetuille asioille.

En drake, som lejonet trampat under dess fötter. Draken är motkraften som segraren dämpar och håller under kontroll. Ur den vinnande partens synvinkel är det en liknelse för allt som uppfattas som negativt.

A dragon trampled by a lion. The dragon is the counter force that the winner subdues and keeps under control. From the point of view of the winning party, it is a metaphor for all things perceived as negative.

Pyhän Yrjö kukistaa lohikäärmeen

Pyhä Yrjö ja lohikäärme
St Görans och Draken 1400-
luvun lopulta Tukholman
Vanhankaupungin
Storkyrkanissa

Kuva: Erkki Salminen (6.2.2020)

Hyvän ja pahan
taistelua on aina ollut.

(Paratiisista karkotuksen
jälkeen)

Egyptiläisessä mytologiassa on tarina, jossa
Seth surmaa pahan käärmedemonin Apepin
(Apothis) pitkällä keihäällä.

Englantilainen kolikko

Vanha venäläinen kolikko – ja
nykyinen Venäjän heraldinen tunnus

Liipolan kilpailun voittotyö
"Pohjan poika rynnistää"
muuttui melkoisesti.

Liipolas vinnande verk
"Pohjan poika rynnistää"
(*"Nordens pojke rusar"*)
förändrades ganska
mycket.

Liipola's winning work
in the competition
"Pohjan poika rynnistää"
(*"The youth from the north
rushes forward"*) changed
quite a lot.

Laki | Lag Law

Laki-allegoria. Mies tuntomerkkeinään miekka ja kilpi. Ylävartaloltaan alaston nuorukainen, sotilas, jolla on laskostettu vaate alavartalon verhona. Miekka on vartalon vasemmalla puolella, oikean käsivarren vaakunakilvessä on teksti LEX.

Allegoria on vertauskuvallinen esitystapa, jossa alkuperäinen käsite korvataan toisella.

Symboli on tunnuskuva, joka edustaa jotakin asiaa.

Lagallegori. En man med svärd och sköld som attribut. Yngling med baröverkropp, soldat, som har draperad klädsel som skynde för underkroppen. Han håller ett svärd på vänster sida av kroppen, texten LEX står på högra armens vapensköld.

En allegori är en metaforisk framställning där det ursprungliga begreppet ersätts med ett annat.

En symbol är ett märke som representerar något.

Law allegory. A man with sword and shield attributes. A topless youth, a soldier with a pleated garment as a veil for his lower body. He is holding a sword on the left side of his body. The word LEX is on the coat of arms shield on his right arm.

Allegory is a symbolic manner of expression, in which the original concept is replaced with another one.

A symbol is an emblem that represents an issue or an idea.

Laki allegorian tunnuksia

Suomi-neidon oikeassa kädessä

- on miekka, ja vasemmassa
- kädessä on kilpi
- pään päällä on karhuntalja
- taustalla on myös leijona

Luonnokset
allegorioiksi

Skisser för
allegorier

Sketches for
allegories

Yrjö Lipolan
Taidemuseo, Koski TL

Uskonto | Religion

Religion

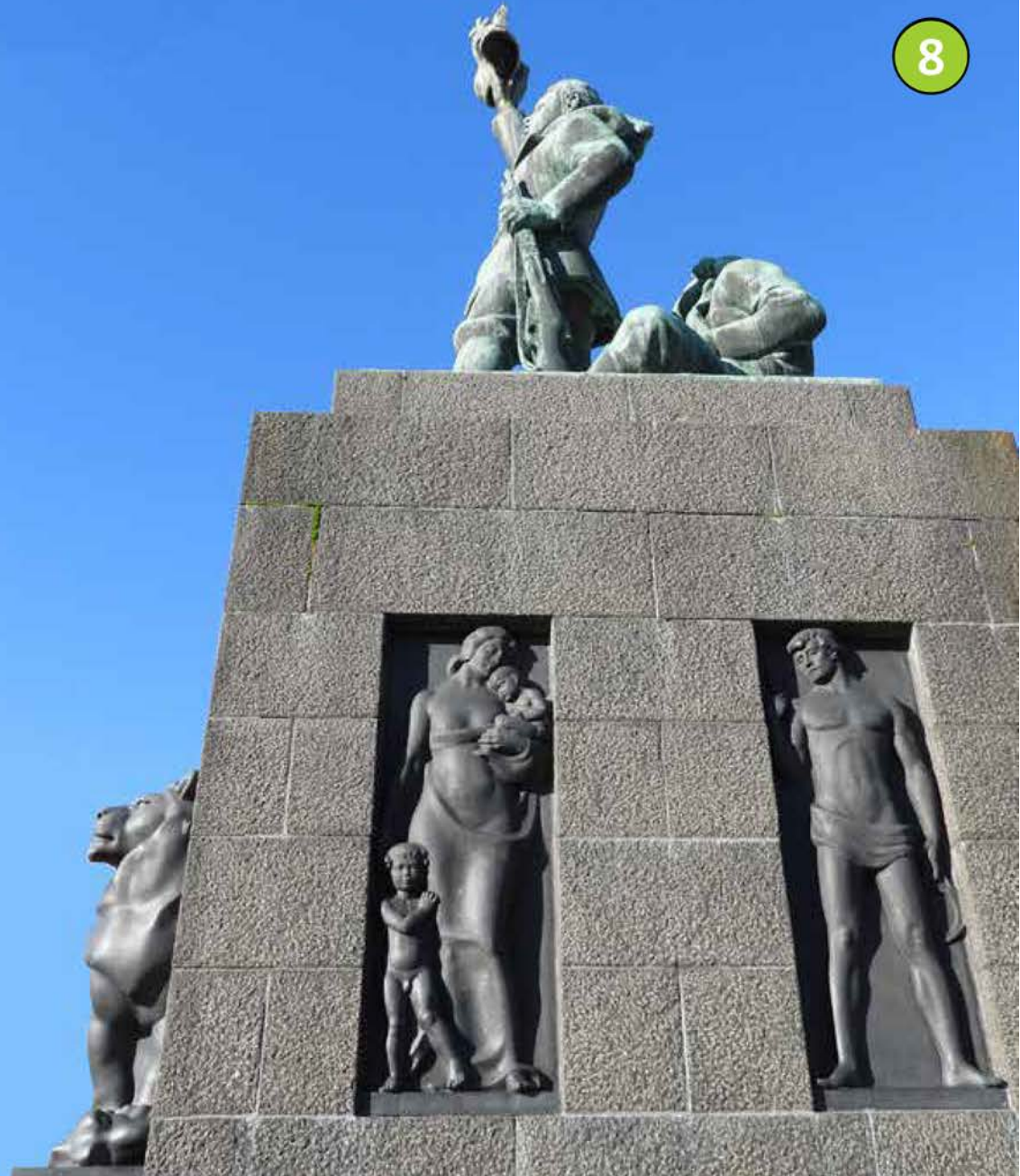
Uskonto-allegoria. Nuori nainen, jolla katse on käännettynä korkokuvan vasemmassa yläreunassa olevaa kirkkoa kohti. Vasen käsi on sydämen päällä.

Religions allegori. En ung kvinna med blicken vänd mot kyrkan i övre vänstra hörnet av reliefen. Hennes vänsta hand är på hjärtat.

Religious allegory. A young woman with her eyes turned towards the church in the upper left corner of the relief with her left hand on her heart.

Työ | Arbete

Work

Työ-allegoria. Nuori mies sirppi ja viljantähkä käsissään, yllään lantion peittävä vaate.

Allegori om arbete. En ung man som håller i en skära och ett ax, klädd i ländtyg.

Allegory of work. A young man holding a sickle and an ear of grain and wearing a loincloth.

Eduskuntatalossa
on
Wäinö Aaltosen
kullattuja veistoksia,
mm. tämä
Henkinen työ

Wäinö Aaltonen osallistui vuonna 1935 järjestettyyn Vapaus- ja itsenäisyystaistelun muistomerkkilpailuun.

Vapaudenpatsas -kilpailuun osallistuneet ehdotukset, voittajan Yrjö Liipolan, Aaltosen ym. edustivat klassista tyyliä, antiikin ajan kuvanveistoataiteen ihanteita.

Tulevaisuus | Framtid

Future

Tulevaisuus-allegoria. Perinteinen madonna-aihe, jossa äiti pitää sylissään pientä lasta. Vieressä on äidin helmoissa jo vähän vanhempi poikalapsi.

Allegori om framtiden. Ett traditionellt Madonna-motiv, där en mamma håller sitt lilla barn i famnen. Bredvid mamman står sin lite äldre son i hennes kjolfåll.

Allegory of future. The traditional Madonna motif, where a mother is holding her small child in her arms. There is her little older son standing by her side.

Eduskuntatalossa
on
Wäinö Aaltosen
kullattuja veistoksia,
mm. tämä
Tulevaisuus

Wäinö Aaltosen veistokset
eduskuntataloon valmistuivat
1930 -1932.

Vapaudenpatsaaseen täällä
Vaasassa alastomat figuurit
"kelpasivat" vain jalustan
reliefeihin.

Pääaiheen eli ylinnä
olevien sotilaiden
kuvaamiseen vaadittiin
näköiskuvia, todenmukaista
kuvausta niistä miehistä ja
pojista, jotka olivat
vapausotaan osallistuneet.

Vapaudenristi | Frihetskors

Freedom Cross

Jalustassa etelän suuntaan ylimpänä oleva vapaudenristi on perusmuodoltaan yrjönristi, jonka päällä on lyhytsakarainen hakaristi. Ristin keskiössä on heraldinen ruusu.

På piedestalen, mot söder längst upp, befinner sig ett frihetskors, i grunden ett Georgkors, toppad med ett kortspetsigt hakkors. I mitten av korset finns en heraldisk ros.

The Freedom Cross at the top of the plinth towards the south is basically a Georgian cross topped with a short-pointed swastika. There is a heraldic rose at the centre of the cross.

Vapaudenristi

*”Vapaudenristit perustettiin Vaasassa Suomen senaatin päätöksellä 4. maaliskuuta 1918 ylipäällikkö **Gustaf Mannerheimin** aloitteesta sisällissodan aikana.*

Varsinainen vapaudenristin ritarikunta perustettiin pysyvästi vasta 16.12.1940. Sisällissodan ansioista merkkejä myönnettiin 28 000. (Wikipedia)

Esoteerisia
merkityksiä

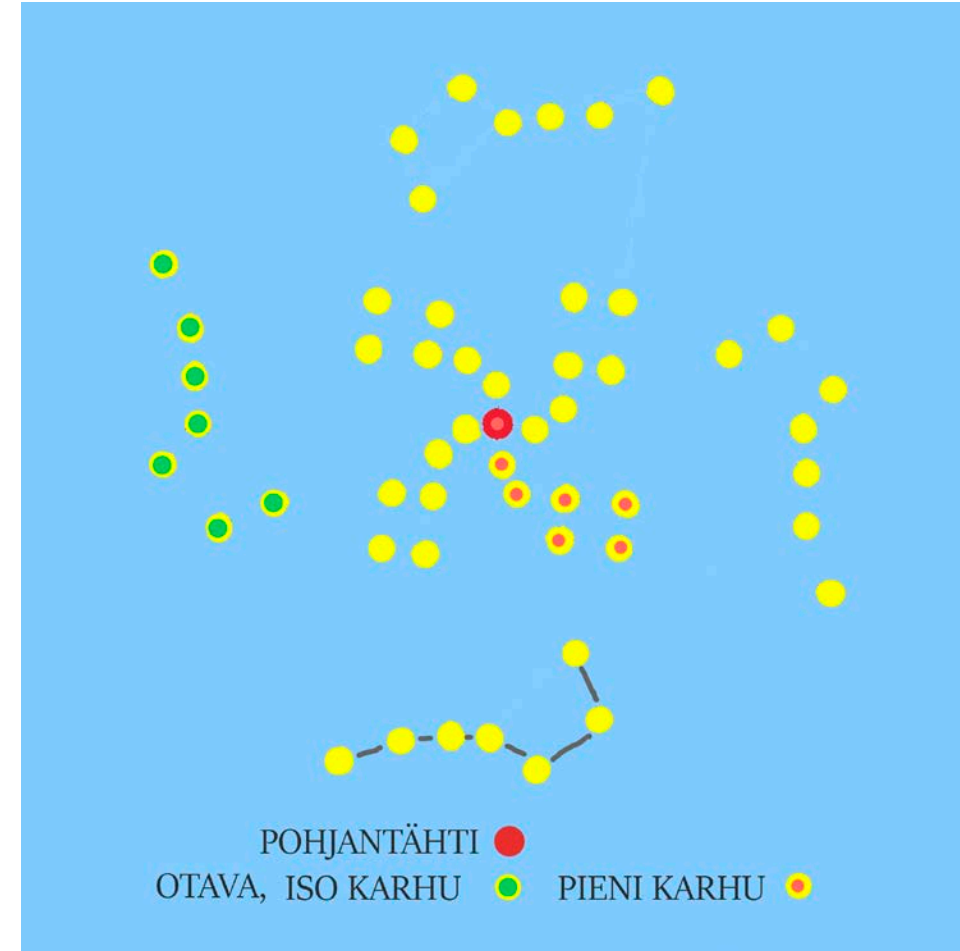
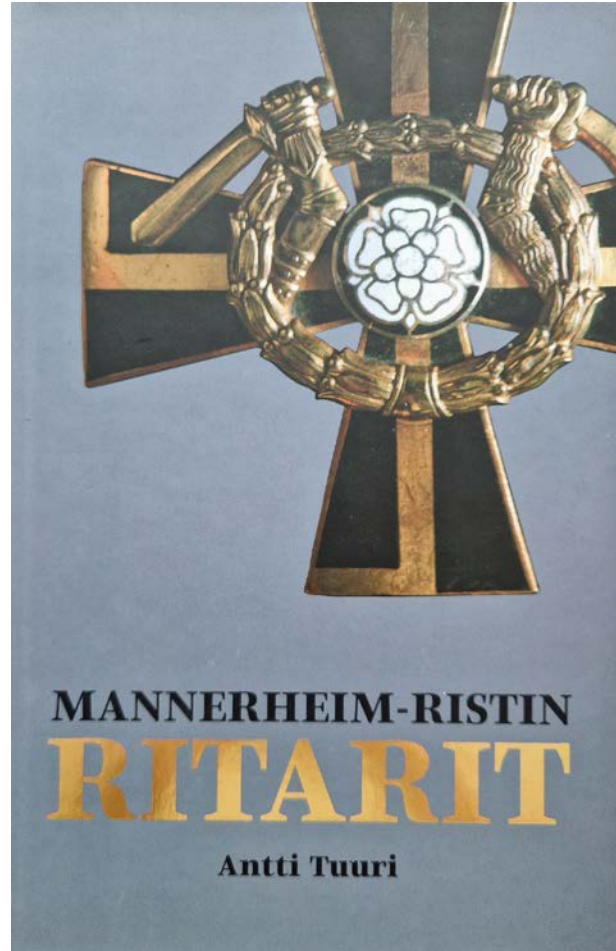

Svastikan eli hakaristin mahdollinen ”alkukuva”

Etruskien kalenteri

Bolsena_Italy_700_BCE_to_650_BCE

KARL HEDMAN (1864–1931) oli kaupunginlääkäri, professori, ja myös Vaasan kaupunginvaltuuston jäsen (vv. 1905 – 1912). Hän oli v. 1895 perustetun Pohjanmaan Historiallisen Museon johtokunnassa, ja vuodesta 1899 sen rahastonhoitaja, vuodesta 1912 yhdistyksen puheenjohtaja ja vuodesta 1922 lääkäriyönsä ohella museon intendentti kuolemaansa saakka.

Hedman oli myös liikemies; I maailmansodan aikana hän tuotti ulkomailta vaikeasti saatavia lääkekasveja ja mausteita ja käytti varat kokoelmiensa kartuttamiseen.

Karl Hedman oli vapaamuurari.

Vuoden 1935 kilpailun luonnoksia

In the foreground of Finland's Statue of Liberty is a peasant warrior, standing with his legs spread apart, waving his cap on his head as a sign of victory and with a lowered rifle in one hand.

The soldier is a member of the Civil Guard, as shown by his uniform, shoepacks and a conifer twig in his cap.

The original design that won the competition was not implemented, it was considered too belligerent.

Etummainen sotilas | Soldat som står främst

The soldier standing in front

Etummaisena Suomen Vapaudenpatsaassa on talonpoikaissoturi, joka seisoo hajareisin, heiluttaa lakkiaan päänsä päällä voiton merkinä, toisessa kädessään alas laskettu kivääri.

Sotilas on suojeluskuntalainen, mitä osoittavat sarkapuku, lapikkaat ja hatussa oleva havunoksa.

Alkuperäistä kilpailun voittanutta luonnosta ei toteutettu, sitä pidettiin liian sotaisena.

I förgrunden av Finlands Frihetsstaty står en bondekrigare som står bredbent och viftar med mössan ovanför huvudet som tecken på seger, i andra handen ett sänkt gevär. Soldaten är medlem i skyddskåren, vilket framgår av hans uniform, lappskor och en barrgren i mössan.

Den ursprungliga designen som vann tävlingen genomfördes inte, den ansågs för krigförande.

Soturin pää, luonnos
Yrjö Liipolan taidemuseo, Koski TL

Haavoittunut sotilas | En skadad soldat

A wounded soldier

Haavoittuneena istumaan vaipunut aseveli, jolla on maahan laskettu miekka yhä kädessään, ja joka vasemmalla kädellä pitelee rintaansa. Sotilaalla on kasvoillaan itsensä uhriksi antaneen autuas ilme.

Vapenbrodern, som har fallit ned sårad, har fortfarande svärdet kvar i handen och håller om bröstet med vänster hand. Soldaten har ett saligt uttryck i ansiktet av att ha gett sig själv som ett offer.

The brother-in-arms, who has fallen down wounded, still has a sword in his hand, and is holding his chest with his left hand. The soldier has a blissful expression on his face of having given himself as a sacrifice.

Havukokardilakki | En mössa med en barrkokard

A cap with a spruce twig cockade

Vapaus- ja itsenäisyystaistelun muistomerkki Vaasan kauppatorilla.

Lakkiin on kiinnitetty kuusenhavu. Lakin heilutus paljastetun pään päällä merkitsee: Vapaus on koittanut – isänmaamme on vapaa!

Ett minnesmärke över kampen för frihet och självständighet på Vasasalutorg.

En barr är fäst vid mössan. Att vifta med mössan ovanför det bara huvudet betyder: friheten har kommit – vårt land är fritt!

A memorial to the battle of freedom and independence in Vaasa market square.

A spruce twig is attached to the cap. Waving the cap above one's bare head means: freedom has arrived – our fatherland is free!

Kuvituskuva kirjasta:

SUOMALAISIA SANKAREITA
Historiallisia kertomuksia

Santeri Ivalo ja Kyösti Wilkuna

WSOY 1928

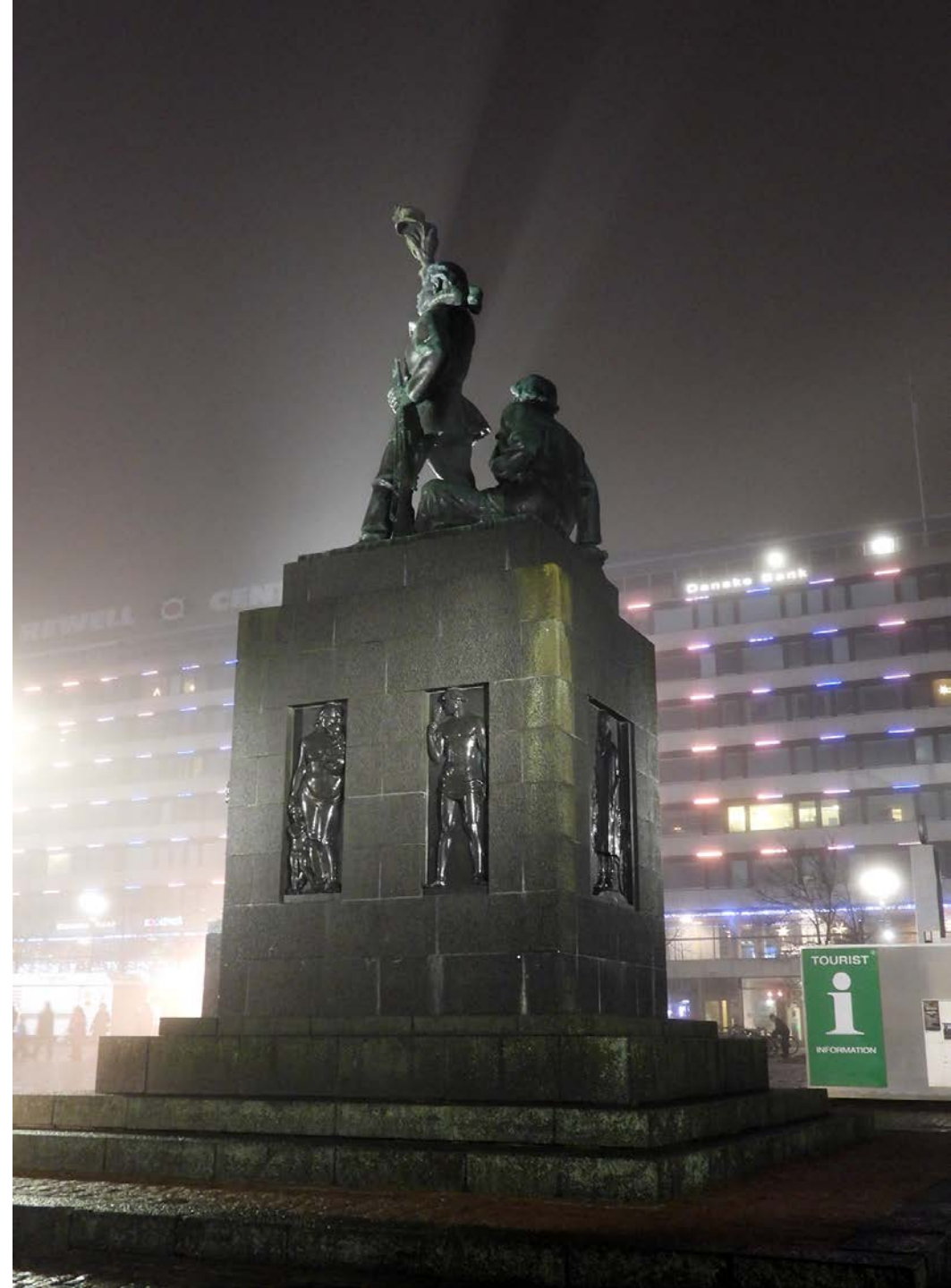

Vapaudenpatsas tänään

Vuosien 1939–1945 sotien veteraaneille Suomen Vapaudenpatsas on aina ollut heidän kunnioittamansa ja rakastamansa vapauden ja isänmaallisuuden symboli.

Yleinen mielipide onkin alkanut mieltää patsaan myös näiden myöhempien kunniakansalaistemme muistomerkitiksi.

Suomen Vapaudenpatsaalle 9.7.2023 lasketun seppleen nauhojen teksti ”Isänmaansa vapauttajille ja saavutetun vapauden puolustajille” kertoo osaltaan tästä tulkinnan laajennuksesta.

Suomen Vapaudenpatsaan

75-vuotisjuhlat

Taiteiden Yö- tapahtuma, karnevaalikulkue 10.8.2023

Vaasan kauppatori 1.8.2023

Yrjö Liipola

Yrjö Liipola (1881–1971) kuuluu maamme merkittävimpiin sankarimuistomerkkien tekijöihin.

Vapaussodan 1918 ja talvi- ja jatkosodan 1939–1944 uhrien ja vapauden saavuttamisen ja säilyttämisen muiston vaalimiseksi on maahamme pystytetty satoja muistomerkkejä. Liipolan varhaisimmat muistomerkit ovat jo 1920-luvulta. Liipola asui vuodesta 1904 vuoteen 1934 Unkarissa. Kotiseudullaan Koskella hän oli ollut mukana kenraalikuvernööri Nikolai Bobrikoffin asevelvollisuuksien kutsuntojen vastaisessa toiminnassa ja hänen oli pakko paeta maasta.

Taiteeseensa Liipola haki oppinsa Italiasta Firenzen taideakatemiasta ja Roomasta sekä jatko-opinnoista Berliinissä ja Pariisissa. Taitavana kuvanveistäjänä hän sai monia tilaustöitä Unkarin aristokraateilta.

Unkarissa asuessaan hän osallistui myös Suomessa järjestettyihin sankaripatsaskilpailuihin ja saavutti niissä useita voittoja:

Vuonna 1921 valmistuivat Loimaan ja Lapuan sankaripatsaat, v.1922 Kuhmoisten muistomerkki, ja v. 1923 Turussa paljastettiin vapaussodan sankaripatsas Pyhä Yrjänä ja lohikäärme. Viron vapaustaisteluun vapaaehtoisina osallistuneiden suomalaisten kunniaksi pystytettiin muistomerkki Helsinkiin Vanhankirkon puistoon vuonna 1923. Pohjois-Karjalan maakunnallinen vapaudenpatsas Joensuussa toteutettiin myös vuonna 1923.

Yrjö Liipolan merkittävin ja suuritöisin työ sotamuistomerkkien joukossa oli Suomen Vapaudenpatsas, joka toteutettiin hänen voittaneen ideansa pohjalta 1938. Muistomerkin suuruus niin kooltaan kuin siihen koskevien odotusten osalta vaati Liipolalta suurta kykyä ottaa huomioon muiden näkemyksiä - myös vaativien vaasalaisten mielipiteitä.

Viime sotien jälkeen 1940-luvulla Liipola sai tehtäväkseen useita muistomerkkejä: Kauniaisten sankaripatsaan v. 1942 ja v. 1946 Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan kaatuneille jäsenille omistetun muistoreliefin Vanhalle ylioppiastalolle. Lapualle Liipola teki viime sotien sankaripatsaan Vapauden enkeli -muistomerkin v. 1947. Kotikuntaansa Koskelle Liipolan sankaripatsas paljastettiin v. 1948. Samana vuonna valmistui Loimaan kaupungin sankaripatsas, jossa on Sotaanlähtö-reliefi. Myös Liedon ja Halikon sankaripatsaat valmistuivat v.1948. Perniön sankaripatsas Vapauden uhri on paljastettu v. 1950. Nurmijärven Rajamäen sankaripatsas on viimeisin Liipolan tekemistä sankaripatsaista vuodelta 1951.

Yrjö Liipola toimi Suomen konsulina Unkarissa ja Unkarin konsulina Suomessa sekä suomensi unkarilaista kirjallisuutta.

Hän kirjoitti kaksi teosta: Aurinkoista Unkaria sekä muistelmat "Vaellusvuosiltani" 1956.

Professorin arvonimen hän sai v. 1952. Toimittuaan elämänsä pääosan kuvanveistäjänä Budapestissa ja Helsingissä hän palasi myöhäisvuosiin kotiseudulle, jonne myös lahjoitti arvokkaan taiteensa kokoelman v. 1956.

Yrjö Liipola ja vaimonsa Mara o.s. de Foerster viettivät Koskella viimeiset vuodet ostamassaan huvilassa.

Puolisot on haudattu Kosken TL hautausmaalle Ali-Liipolan sukuhautaan.

Vaasan kauppatori tunnetaan
monumentalisesta muistomerkistään

Suomen Vapaudenpatsaasta!

<https://www.vaasa.fi/kansallinen-veteraanipaiva-2024/>

- Vuoden 2024 kansallisen veteraanipäivän vietetään lauantaina 27.4.2024 Vaasassa. Pääjuhla järjestetään Botniahallissa.
- Veteraanipäivää ja sen viikkoa valmistellaan kaupungin vetämänä laajassa yhteistyössä. Valmisteluissa mukana ovat muun muassa Puolustusvoimat, seurakunnat sekä veteraani- ja maanpuolustusjärjestöt.

VAASA | 27.4.2024 | VASA
Botniahalli | Botniahallen

Veteraanien perintö turvataan - yhdessä onnistumme.
Veteranernas arv bevaras - tillsammans lyckas vi.

www.kansallinenveteraanipaiva.fi

OHEISOHJELMAA, loppuviikolla

- **To 25.4. klo 15.00 sota-ajan sallittuja yhteislauluja.**
Kauppakeskus Rewell, Viljon aukio.
- Mieslauluryhmä Vox Luminum johdattelee yleisön sota-ajan lauluihin toimimalla esilaulajina yhteislauluihin sekä esittämällä valikoituja kappaleita lauluryhmälle sovitettuina teoksina.
- Lauluryhmää johtavat **Jari Ojalainen** ja **Katariina Korkman**, säestäjänä toimii **Bo Lund** (harmonikka). Tilaisuuden juontaa **Ralf Holmlund**.
- Tilaisuuteen vapaa pääsy, ei ennakkoilmoittautumista.
- **Pe 26.4. Vaasa 400 näyttely – opastetut maksuttomat kierrokset.**
klo 13.00 ruotsiksi ja klo 14.00 suomeksi. Pohjanmaan museo, Museokatu 3.
- Vaasa 400 -näyttely johdattelee kävijän Vaasan kaupungin 400-vuotiseen historiaan. Esitys alkaa kaupungin perustamisesta vuonna 1606 ja etenee kertomalla yhteiskuntaa muokanneista olosuhteista ja tapahtumista, hallinnosta, koulutuksesta, ihmisten toimeentulosta sekä arjesta ja juhlasta.
- Ilmoittautumiset osoitteeseen museoinfo@vaasa.fi.
- **La 27.4. klo 10.00–12.00 ja su 28.4. klo 12.00–14.00 Vaasan sotaveteraanimuseo auki.**
Kirkkopuistikko 22 A.
- Vaasan Sotaveteraanimuseo esittelee sotahistoriaa Suomen sodasta aina jatkosodan päättymiseen saakka. Museon kokoelmat koostuvat pääsääntöisesti aseista, kunniamerkeistä, asepuvuista sekä asevarusteista.
- Ryhmille voi sopia aikoja erikseen. Yhteydenotot numeroon 050 537 7909.